

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5. uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četr leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5'60. — Posamezne številke po 10' vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inerate, naročnino, reklamacije pa na upravnništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — **Inserati:** štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin., za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavi: „Sava“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Ob 50 letnici Narodne Čitalnice v Kranju. 1863.—1913.

Dne 29. jan. 1863. se je vršil na Stari pošti prvi občni zbor novoustanovljene Čitalnice v Kranju. Udeležilo se ga je 24 članov. Izvoljeni so bili: trgovec Matěj Pirc, predsednik, mag. pharm. Karel Šavnik, tajnik; trgovec Konrad Pleiweis, blagajnik; trgovec Konrad Loker in gimn. katehet Janez Globočnik, odbornika.

Odbor se je takoj resno in z vso vnemo poprijel dela. Kakor vsi poznejši odbori se je pošteno trudil, da bi društvo vsestransko odgovarjalo svoji nalogi, katero moremo kratko označiti takole: buditi narodno zavest, nuditi društvnikom pošteno zabavo in ž njo neprisiljeno družiti srčno in umsko izobrazbo. Srčno so šli ustanovitelji na delo, pa so začeli prirejati besede s petjem, deklamacijami, govori, gledališkimi predstavami, za zabavo so skrbeli s plesi in tombolo, s srečkanjem, streljanjem, izleti in podobnimi prireditvami. Polagoma so besede zamenjale veselice in samostojni koncerti in samostojne gledališke predstave.

Dne 8. febr. l. 1863. je društvo napravilo prvo javno prireditev — slovesno besedo.

Istega leta je društvo imenovalo djakovskega škofa Jos. Jur. Strossmayerja za svojega prvega častnega člana.

Društvene prostore so otvorili dne 16. avg. 1863 z velikansko slavnostjo, katere se je udeležil ves Kranj; obilo je bila zastopana bližnja okolica, mnogo gostov je prišlo iz Ljubljane, Radovljice, Škofje Loke, Kamnika, Železnikov, Trziča, Novega mesta; slavje so počastili s svojo navzočnostjo zastopniki Štajerske, Koroške, Istre, Hrvaške, da celo daljne Moravske.

Dne 29. jun. 1864. je bil Čitalničnin gost Južni Sokol iz Ljubljane; sprejela ga je nad vse slovesno.

Odličnemu liriku Simonu Jenku je Čitalnica dne 20. oktobra 1869. oskrbela svečan pogreb, pobrigala se je, da so mu postavili l. 1874 lep nagrobni spomenik, podpirala je njegovo bolno mater. Njegov grob je vzela v svoje varstvo.

Pesniku Ivanu Veselu Koseskemu se je poklonila l. 1878 k njegovi 80 letnici v Podbrezjah, kjer je bival starček na počitnicah.

Ko je dr. Janez Bleiweis slavil l. 1878 svojo 70 letnico, ga je imenovala Čitalnica za častnega člana; isti čas je izkazala l. 1882 dolgoletnemu predsedniku dr. Janezu Mencingerju, ko se je preselil iz Kranja v Krško, in l. 1883 svojemu zaslužnemu članu in soustanovitelju, Karlu Šavniku,

Razvitja nove društvene zastave je Čitalnica prav slovesno obhajala 30. avg. 1884.

Posebno svečano pa se je izvršila društvena 30 letnica dne 13. avg. 1893. Ta dan je bil za Kranj pravi narodni tabor. Približno trideset društev je prihitelo v starodavni Kranj, da se ž njo vred raduje veselega praznika.

Spomin na našega pesnika prvaka dr. Franceta Prešerna je bil Čitalnici vedno svet in drag, V hišo št. 181 na Glavnem trgu, kjer je Prešeren bival in umrl je vzdala lepo mramornato črno ploščo s primernim napisom; odkritje plošče se je izvršilo dne 16. sept. 1900 — torej ob stoletnici Prešernovega rojstva — z veliko narodno slavnostjo. Kakor Jenkov, tako je Čitalnica tudi Prešernov grob vzela v svoje varstvo. Njegov spomin je poživljala, s predavanji in besedami, k odkritju njegovega spomenika v Ljubljani l. 1905 je pohitela korporativno. Posebno je častila Čitalnica tudi spomin na Valentina Vodnika, prvega slovenskega pesnika.

Dne 29. jan. 1913, ko je baš poteklo petdeset let od prvega občnega zbora, je Čitalnica ob mnogobrojni udeležbi priredila spominsko sejo.

Povodom bližajoče se 50 letnice so bili na izvanrednem občnem zboru dne 26. jun. 1913 v priznanje zaslug za društvo imenovani za častne člane: veleindustrialec Vinko Majdič, poslanec Ciril Pirc, župan Ferdinand Polak, učitelj Vilko Rus, c. kr. višji okrajni zdravnik dr. Edvard Šavnik in ljubljanski župan dr. Ivan Tavčar.

Čitalnica je pogosto prirejala besede, koncerte in igre v dobrodelni in rodoljubni namen. Za zabavo je skrbela

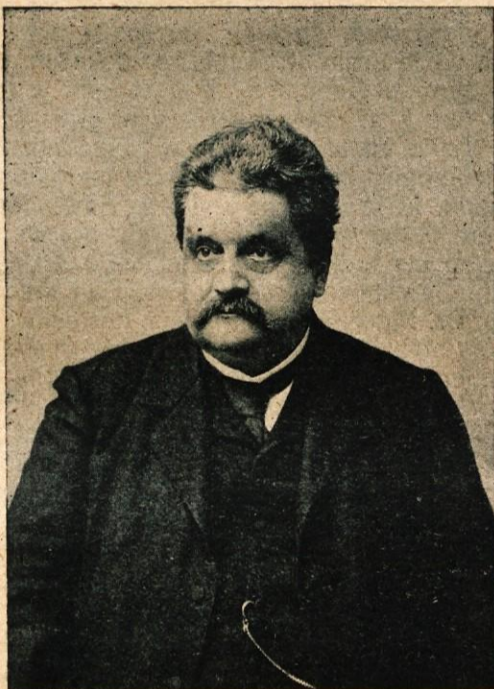
s prijetnimi izleti in se udeleževala z zastavo in navadno korporativno večjih narodnih slavnosti, častnih sprejemov, senad doma in drugod.

Svojim članom je društvo ob porokah prirejalo podoknice, poslavljalo se ob preselitvi od njih z odhodnicami; umrlim članom v spomin je razobešalo črno zastavo in se korporativno udeleževalo pogreba; društveni pevci pa so popevali pretresljive žalostinke.

Čitalnica šteje mnogo dobrotnikov, ki so ji od časa do časa z znatnimi podporami in darili priskočili na pomoč. Taki dobrotniki so: škof Strossmayer, graščak Fidelis Terpinc, trgovec Leopold Jugovic, gospa Ivana Pleiweis, veletržec Vinko Majdič, lekarnar Karel Šavnik, dekan Janez Reš in trgovci Janko Majdič, Ivan Majdič, Karel Pupp in Franc Omersa.

Svoja pravila je posnela po onih ljubljanske čitalnice; tekem let jih je po potrebi spreminjala in izpopolnjevala.

Za društveni prapor je služila najprvo ona zastavo, katero so dne 16. avg. 1863 poklonile čitalniškemu pevskemu zboru narodne gospe in gospodične iz Kranja. Novo zastavo si je omislila čitalnica l. 1883 o priliki cesarjevega prihoda v Kranj. Odbor Čitalnice je bil tedaj predstavljen milostnemu vladarju. Zastava je stala 540 K; vezle so jo gospodične: Jela Globočnik, Ljudmila Pirc, Olga Pirc in Amalija Preširen. Ob 30 letnici so Čitalničarke zastavi poklonile dragocen, prekrasno izdelan lovorov venec.

KAREL ŠAVNIK
Edini še živeči soustanovnik „Narodne Čitalnice“ v Kranju.

Začasne prostore je imela Čitalnica najpreje na Stari pošti, potem v Geigerjevi hiši (sedanja Ogrinčeva hiša na Glavnem trgu.) Konec julija 1863 se je preselila v hišo Petra Mayrja št. 3 v prostore, kjer je sedaj davkarija. Od l. 1874—1877 je bila nastanjena v Jahačevi hiši št. 21. O sv. Jurju 1877 pa se je vrnila v Mayrjevo hišo v prostore, ki jih ima še sedaj.

Društvene prostore je Čitalnica drage volje prepuščala raznim društvom, za zborovanje, ples, veselice itd.

Čitalnica je član deseterih društev.

Število članov se je v posameznih letih menjavalo; ob ustanovitvi l. 1863. je štela 113 članov; najmanj članov je bilo l. 1876., namreč 41. Letos jih šteje 114.

Predsedniki so bili: Matej Pirc (1863—1869), dr. Valentin Prevc (1870), Leopold Jugovic (1871), dr. Janez Mencinger (1872—1875), Franc Omersa (1876), dr. Janez Mencinger (1877—1882), Ivan Škerlj (1883), Vinko Majdič (1884—1885), dr. Edvard Šavnik (1886—1888), Viktor Globočnik (1888 do 1894), Ferdinand Sajovic (1895), Vinko Majdič (1896—1899), Franc Peterlin (1900—1902), Vinko Majdič (1907), Makso Pirnat (1908), dr. Jožef Kušar (1909), dr. Simon Dolar (1910), Adalbert Pučnik (1911—1912), Makso Fock (1913).

Čitalnica je imela redno svoj moški zbor. V letih 1872, 1895—1897, 1906—1912 pa je obstajal tudi mešani zbor. Člani prvega Čitalniškega zbora so (l. 1863) bili: Peter Cebin, Franc Dolenc, Rajko Krisper, Ivan Lebar, Franc Lokar, Janez Mandelc, Simon Paternoster, Anton Pečnik, Andrej Peteln, Matej Roos in Ferdinand Sajovic. Posel pevovodja so opravljali: Peter Cebin, Andrej Petelin, Matej Vodušek, Alojzij Račič, dr. Karel Glaser, Franc Trdina, Franc Skaberne, Edvard Lacheiner, Franc Grdinič, Ivan Pezdnič, Karel Šavnik ml., Anton Štritof, Vilko Rus, Martin Beranič, Viktor Šmigovc, in Oskar Dev. V letih 1884—1889 in 1900—1901 je deloval v društvu godbeni klub; prvega je vodil skladatelj Viktor Parma, drugega Franc Wogrolly. Samostojne točke na glasovirju in na goslih so bile večkrat na vzporedju. Čitalniški pevci so doma priredili mnogo besed in koncertov, pa tudi izven Kranja nastopali z velikim uspehom. Druge volje so sodelovali pri prireditvah drugih društev; prav tako pa so pri Čitalniških koncertih nastopali tuji pevci in pevke (operni pevec Mlekuš, Ivan Meden, operni pevec Jožef Noll, operni pevec I. K. Trtnik, Karel Mahkota, dr. Pavel Kozina; Mira Dev itd.). Čitalnici so prav mnogokrat požrtvovalno pomagali učiteljski pevci iz okolice. Iz srede Čitalniškega pevskega zbora je izšla misel, da so v Kranju osnovali Glasbeno šolo (podružnico Glasbene Matice v Ljubljani).

Društveni diletanti so priredili vsega skupaj 126 gledaliških predstav, katerih nekatere so se ponavljale dvakrat, trikrat, tudi štirikrat. Navadno so bile prav dobro obiskane. Režijo so vodili: Karel Pec, Ivan Franke, Ivan Cof, Avgust Drukar, Ciril Pirc, Janko Rozman, Hinko Rebolj, Leopold Mikuš, Vinko Kovačič, Janko Sajovic in dr. Janko Leskovic.

Prva igra v Čitalnici je bila dne 29. 6. 1864; igrali so igro „Pravda“.

Javnih predavanj se je vršilo 42.

Knjižnica šteje danes 1620 del v 2063 zvezkih. Leta 1907. so društveno knjižnico preosnovali v javno ljudsko knjižnico; na leto se zadnje čase izposodi vedno nad 600 knjig. Knjižnico so urejevali: Janko Pajk, Franc Arh, Franc Krisper in

Zdravko Novak. L. 1863. je bilo članom na razpolago 14 časnikov, danes je društvo naročeno na 34 časopisov in je članica več društev, ki izdajajo knjige in lastna glasila.

Dne 27. maja 1908 so v Čitalnici ustanovili ljudsko galerijo; razstavili so štiri serije slik; vsaka serija je štela 20—25 posnetkov najboljših mojstroslikarjev vseh časov in vseh narodov.

Čitalnica je teh petdeset let tako lepo in nemurno vršila svojo kulturno nalogo. Tako naj bo tudi zanaprej. Društvo, ki vedno kulturno deluje in se skuša vedno prilagoditi časovnemu napredku ter zadostiti sodobnim zahtevam, ima zagotovljen obstanek.

Čitalnica! Bodi še naprej torišče zabavnega in izobraževalnega življenja v častitljivem Kranju. Vodi naj te duh Tvojih ljubljencev, kakor so: Prešeren, Jenko, Mencinger.

Tvojim ustanoviteljam iskrena hvala in veden spomin! Vsi so legli v grob k počitku, samo eden izmed njih še živi duševno in telesno čil — naš vrli g. Karel Šavnik! Bog ga ohrani!

Čitalnični predsednik — humorist.

Stari juristi ne berejo radi novih zakonov, in sicer deloma vsled komoditete, deloma pa tudi zato, ker novi zakoni večkrat res niso dosti prida.

Pred štiridesetimi leti je bil pri sodnji v Kranju star, zelo star sodnik. Novih zakonov ni bral in sicer iz obeh zgoraj navedenih vzrokov, stare pa je deloma že pozabil. Uradoval pa je še naprej in reševal kazenske prestopke in bagatelke. Višje sodne oblasti so bile namreč mnenja, ker se gre v bagatelnem postopanju le za majhne zneske, se to postopanje tudi glede sodnikov lahko bagatelizira. Tak sodnik pa se je zopet revanširal na ta način, da je postal nervozen, če je prišel v bagatelni zadevi zastopat odvetnik.

Takrat je stopil v veljavo novi vodopravni zakon, ki določa v vodopravnih sporih pristojnost političnih oblasti, vendar tako, da si stranka lanko pridrži v gotovih slučajih še sodnijsko postopanje. In juristi, ki niso bili nikdar dobri kristjani, so to takoj izrabili. — Če se je zadeva začela pri okrajnem glavarstvu, so rekli, da spada pred sodišče, če pa se je tožilo pri sodnji, so dokazali, da spada pred okrajno glavarstvo. V tistih letih je prišel nekega dne k dr. Mencingerju v Kranju odličen klient. Ta je bil tožen za malo odškodninsko svoto, ker je njegov hlapec posekal čez mejo eno smreko v gozdu, ki je mejil na levi breg Save. Mencinger prebere tožbo in pravi: G. baron, plačati bo treba. Saj sem jaz tudi tega mnenja, odgovori klient, ali jezi me, da me je sosed šel tožit za tako majhno svoto. Dr. Mencinger se ironično nasmehne in reče: Če Vas stvar jezi, si lahko dovolite majhno šalo s tožiteljem. Toženemu je bilo to po volji. Določene dne gre dr. Mencinger s svojim klientom k sodnji, kjer je že čakal tožitelj. Sodnik prebere tožbo in vpraša toženega, kaj ima vendar ugovarjati. Na to se oglasi dr. Mencinger k naslednjemu govoru:

„Kakor je znano slavni sodnji imamo nov vodopravni zakon tega in tega dne, številka državnega zakonika toliko in toliko. Po tem zakonu spadajo vsi vodopravni spori pred okrajna glavarstva. Svet, kjer je bila posekana smreka, leži tik ob Savi, sporna stvar je torej vodopravna zadeva, zato ugovarjam nepristojnost sodišča.“

Sodnik, ki je med govorom sedel za mizo, skoči po koncu, vzame tožbo v roke in se v naj-

višjem diskantu obrne proti tožitelju: Ali ste slišali, in s takimi stvarmi me mučite, ali vam nisem že pri tožbi pravil, da idite na glavarstvo (kar pa ni bilo res). Nato prime tožitelja z levo, toženega pa z desno, reče zapisnikarju naj odpre vrata in porine oba na hodnik.

Ko je klient dr. Mencingerju še na hodniku čestital, da je stvar tako dobro pogodil, pride stari sodnik na mostovž in gre obiskat načelnika urada, ki je bolan ležal v svojem stanovanju. Ves razburjen, ne da bi potrkal, stopi v bolnikovo stanovanje in pravi: Vidiš, prijatelj, skoraj bi te zavidal da si bolan. Toliko imam posla, da ne vem kje mi glava stoji in potem me stranke še nadlegujejo s takimi zadevami, ki spadajo v področje politične oblasti. Ko obiskovalec razloži bolniku celo zadevo, začne ta zreti proti stropu in mrmra proti stropu: O ta vrazji Mencinger, že zopet vganja burke z nami. Potem pa se obrne proti obiskovalcu z besedami: Aber lieber Freund, merkst Du noch jetzt nicht, dass er dich gefoppt hat.

Zadnja postojanka.

Na Balkanu se bije bratomorni boj. Po poročilih iz Sofije in Belgrada so si Srbi in Grki z Bulgari pošteno v laseh. Ni to samo boj vstaških čet, nego pravilna vojska, kateri samo še manjka oficijelni naslov.

Devet mesecev je poteklo, da se je začela balkanska vojna in nikdo ne bi bil pričakoval, da bo konec tolikega napora, tolikih žrtev, toliko krvi naposled boj med lastnimi zavezniki. Enoten je bil sklep slovanskih držav, potisniti iz Evrope krutega Turka, tlačitelja vseh drugih narodnosti, ki je skozi stoletja neomejeno gospodoval slovanskemu življu doli po balkanskih brdih. In z velikanskim naporom se je to posrečilo združenim armadam. Ko je pa prišlo do delitve plena, je nastal razpor med zavezniki, ki so stali ramo ob ramo proti skupnemu sovražniku, proti Turku.

Čudno bi se nam to zdelo, ako ne bi vedeli, da je ta razpor, ki se je pričel z besedami in se končal z orožjem, pravzaprav umetno zasnovan. Nočemo reči, da je pri tem konfliktu med Srbi, Bulgari in Grki imel aranžma glavno besedo. Bolgarska nedostopnost in grške intrige so v prvi vrsti vzrok sedanjemu stanju na Balkanu. A v ozadju, tako nekam kot spiritus agens, imamo tudi mi roko vmes, in kakor po navadi — le v našo škodo.

Popolnoma jasno se namreč vidi, da smo dajali in še dajemo Bolgarski dobre svete, namreč po mnenju grofa Berchtolda. Kajti popolnoma izključeno je, da bi obstajala Bolgarska na svoji trmoglavosti, ako ne bi imela opore v Avstriji. In računal je naš zunanji urad svojim možganom primerno: Ako našuntamo Bulgarijo, da se ne uda zahtevam Srbije, mora priti do konflikta med tema državama. In čem bolj se te dve državi med seboj oslabita, tem bolje je za nas!

A pozabili smo na eno dejstvo. Ze svoje čase smo skoro iste svete dajali Rumunski, ki je te svete tudi upoštevala in padla Bulgariji v hrbet. A dobila ni toliko, kolikor je hotela.

Sedaj pa hoče, nedvomno na ruski nasvet, popraviti in dopolniti, kar je prej zamudila. Mobilizirala je in v trenutku, ko se napove vojna med Srbijo-Grško in Bulgarijo, prekorači Donavo in zasede del Bolgarske.

V tem koraku pa tiči velikanski pomen za našo Avstrijo. Edino državo, ki smo jo imeli, ali

PODLISTEK.

ENGELBERT GANGL:

Slavnostni prolog

ob priliki 50 letnice Nar. čitalnice v Kranju.

Na skalnem bregu mesto, glej, stoji,
od slave dni preteklih posvečeno;
ob znožju reke val pojoč šumi,
s planinami ozadje ograjeno:
naš Kranj čestiti, stražnik naše Save,
goré ve naše — srčne vam pozdrave!

Od zemskih tal tja v solnčni zlati žar
naravnost hrepene gorá grebeni;
tako Sloven, sam sebi gospodar,
v svetlobo hoče v želji on iskreni
ponosno vzrasti sam, da v moč in slavo
vso zopet dvigne svojo očetnjava!

O, tiho, bratje! . . . Prvi naš korak,
ki nam v slovensko Meko spe pobožen —
kam gre zavesten ves in ves krotak,
in v srcu vsak ponosen in otožen —
kam? . . . Tja, kjer je kraj mesta zemlja sveta,
s solzámi pokropljena, v cvet odeta!

Med dragimi najdražja groba dva . . .

Ti silni, naš edini, prvih prvi!

Besedi tvoji kdo naj cenó da?

Rojena v duši, krst njen v srčni krvi:

čimbolj jo slušamo, tembolj nas vžiga,
nesmrtni duh, v njo zakovan, nas dviga.

V bodočnost upamo! Na delo vsi!

Saj priti mora — glas tvoj to veleva,

ki kot bobneči slap grmi, budi,

prorokujoč iz tvojih strun odmeva . . .

O, strune sladke, milo se glasite,

iz nestrohnjénega srca kipite! . . .

A ti, naš miljenec, je li popel

tvoj duh se že nad Tatro tja visoko?

Bo li naš narod vekomaj imel

to zgodovino, ki s tresočo roko

si pisal jo? . . . Ne! Saj kot listja, trave

številne vodi v boj zastava Slave! —

Na noge, bratje! . . . Čuje naj nebo

in zemlja, da prisegli smo zvestobo!

Samí z junaško, delavno roko

pot krčimo si v jasno, blažjo dobo!

Orožje — sloga, a molitev — delo,

od zvezd milejših bo nebo žarelo!

Naš kot.

Leta 1891. sem se vpisal v Čitalnico. V začetku se nisem posebno ogreval zanj, kmalu pa se mi je priljubila tako, da sem postal njen stalen gost. Javno življenje takrat ni bilo tako razvito, zato je bila bralna soba le slabo zasedena. Čez nekaj časa se pojavi drugi tovariš, potem tretji, četrí. Vsak večer smo imeli sestanek in kmalu je bila bralna soba polna dobrih, še več pa slabih dovtipov. Tuintam se prikaže tudi kak meščan, čudeč se, kaj nam nudi Čitalnica, da smo ji tako zvesti, pa kmalu zopet zgine. Le eden, ki je preje čital tako tiho, da smo vsi razumeli, potem nas pa glasno moril s tem, kar je pravkar prebavljal, nam je ostal zvest do groba. Prvotno je zadostovala ena petrolejka, sčasoma se je pa krog bralcev tako pomnožil, da smo vložili na čitalnični odbor ponižno prošnjo še za eno. Ta je bil kar iznenaden, češ, kje se vzelo toliko bralcev, vendar je radevolje ustregel ponižni prošnji.

V tistem času je bilo čitalniško delovanje posvečeno bolj zabavi, kot pouku. Pred pustom je bilo vse polno veselice s plesom, od katerih je bila ena slabše obiskana, kot druga. Plesalk ni primanjkovalo, pač pa plesalcev, zato so bili vstrajni plesalci v velikih časteh pri dražestnih plesalkah, kakor njihovih mamic. Ne vem, kako je prišlo! Kar naenkrat smo se pričeli zbirati stalni gostje vseh plesnih zabav v južnem kotu poleg odra. Krstili smo ga za Naš kot in polagoma smo se tudi sami imenovali „Naš kot“. V Naš kot je bil vsprejet vsak dober plesalec — tudi slabih nismo zametavali,

vsaj smatrali za zaveznico, je bila Rumunska. S tem korakom pa je odpadla tudi Rumunska od nas in se javno postavila na stran Srbije. In tako smo na Balkanu doigrali svojo ulogo. Najprej smo Srbijo smatrali za smrtno sovražnico in to sovraštvo smo netili, kjer smo le mogli. Zabranili smo Srbiji samostojni pristan ob obali Jadranskega morja in prikrajšali smo jo, ko smo določevali meje Albanije. Črnogorce smo si napravili za sovražnike z mnogobrojnimi šikanami, med katerimi ne igra ravno zadnje vloge pater Palič in izročitev Skadra. Proti Bulgariji smo našuntali Rumunijo in ker velike požrešnosti Rumunije nismo mogli utešiti, je ta sedaj tudi od nas odpadla na srbsko stran.

Izgubili smo torej zadnjo postojanko, ki smo jo še imeli na Balkanu. Komu še ni v spominu, kako je sam Conrad pl. Hölzendorf šel tolažit razdražene Rumunce, a pomagalo ni nič. Ugoden trenotek se zdi Rumuniji, da si zasigura tudi košček plena in mobilizirala je proti Bulgariji.

In tu pride zopet v poštev, kar smo že tolikokrat povdarjali: Niti diplomati, niti vojaštvo in kanoni so privlačna sila. Privlačna sila je moralni vtis, ki ga napravljata velesila na zunaj. In v tem oziru smo izmed zadnjih prvi. S kom naj tudi Avstrija imponira slovanskim sosedom? Morda s svojo protislovansko politiko, morda s svojimi veleizdajniškimi procesi? Morda s tem, da smatra Slovane za narod druge vrste? Morda s svojim birokratskim sistemom, ki ne pozna drugega, kot zatiranje in potuževanje Slovanov. Zmagovalno pot hodi naprimer Italija v Črni gori in v Albaniji. Šole ustanavlja in v laškem jeziku se poučuje v njih. Tudi mi jih imamo, in tudi v avstrijskih šolah se poučuje v laškem jeziku. Ali naj poučujemo morda v vsezveličavnem nemškem jeziku? Da bi se poučevalo v slovanskem jeziku, na to Avstrija niti ne misli. Saj bi se potem vzgojilo vedno več teh sitnih in nadležnih Slovanov, ki so pravzaprav po oficijoznem mnenju sploh vsi veleizdajalci. Le poglejmo Bosno. Skoro 40 let jo imamo, a tuja nam je ravno tako, kakor pred aneksijo.

Jasno se nam torej kaže, da se z denarjem ne more kupiti simpatij narodov. Zmagovalno bo vplivala le ona država, ki ume ponesti svoje stremljenje, svojo misel na tuja tla. Mi pa nismo imeli drugega smotra, kakor da smo z naravnost smešno politiko zbadali in dražili naše slovanske sosedo.

In končni uspeh ni izostal. Kolikor bolj smo zasovraženi mi, temvečji je postal vpliv Rusije. In ako se zdaj grof Berchtold še toliko čemeri, Rusija je prevzela ulogo razsojevalca v sporu med balkanskimi zaveznicami in oba kontrahenta sta se ji podvrgla. Velikodušno bo igrala vloga zaščitnika, med tem, ko smo mi izgubili zadnjo postojanko.

POLITIČNI PREGLED.

Vojna na Balkanu.

Zgodilo se je to, kar je s stališča balkanskih zaveznicov in Slovanov sploh najbolj obžalovanja vredno. Vsled hujskanja neke velesile so ostali Bolgari trdovratni in niso hoteli privoliti v revizijo srbsko-bolgarske pogodbe, čeravno je dobila Bolgarija po zmagoviti vojni s Turčijo več ozemlja, kakor je bilo določeno po pogodbi, dočim Srbi niso dobili vsled samostojne Albanije obali Jadranskega morja. Zato zahtevajo Srbi, pa tudi Grki, da jim odstopijo Bolgari del Macedonije, kar pa Bolgarija odločno odklanja. Kljub dolgotrajnim diplomatskim pogajanjem in kljub temu, da je ruski car osebno posredoval v smislu

vsaj so nam nudili največ gradiva za varne dovtype — ki je molče prevzel dolžnost, zabavati v prvi vrsti dame iz Našega kota in ne zameriti tu in tam tudi kakemu grobem dovtipu. Če je vladala drugod puščoba in dolgčas, je bil Naš kot primerno razpoložen in dovzeten za vsako neumnost. V Našem kotu smo preresetavali novice, ter delali programe za razne veselice in izlete. Skratka, čutili smo se kot večglava družina, ki nima druge naloge v življenju, kakor zabavo in zopet zabavo. Naš kot so vpoštevali tudi drugi gostje ter nam ga pustili nezasedenega ob vsaki veselici. Tu in tam se je zaletel kak mladič iz tujega gneza, pa je kmalu zopet odfrčal. Prijetno je bilo v Našem kotu in po vsaki veselici je bila enoglasna sodba: Naš kot se je imenito zabaval.

Nič ni večno, kar ustvari človeška roka in tudi našemu kotu je zadal zob časa smrtni udarec. Zdaj je odletel ta, bodisi vsled smrti, bodisi, da si je poiskal drugo torišče svojemu delovanju, ali so ga pa priklenile nase nežnejše vezi ter je v sladkem objemu postal nezvest Našemu kotu. Našega kota ni več in mlajši rod ne čuti potrebe, ga zopet oživetiti. Ko opazujem mlade pare, ki se brezskrbno vrte po čitalnični dvorani, se z nekakim zadoščanjem tolažim, češ: četudi ste nam vse prevzeli — Našega kota pa le nimate.

Zame ima Naš kot še večji in globokejši pomen. Iz Našega kota sem si izbral ljubo in blago družico, spremljevalko svojo po življenja potih.

Slava Tebi, Naš kot!

mirnega pobotanja, bo bržkone odločil meč. To je sklepati iz raznih bojov, ki se vrše na celi fronti med Srbi in Grki z Bolgari. Dasiravno se še glavni armadi nista spoprijeli, so bili boji dokaj krvavi. Padlo je na tisoče hrabrih sinov v bratomornem klanju.

Kljub temu, da se poslužujejo po srbskem zatrdilu Bolgari pri svojih napadih nedovoljenih vojnih zvijač (izdajajo se za Srbe, rabijo bele zastave), so zmagovali dozdalej večinoma Srbi. Največja bitka se je bila pri Štipu, kjer je baje padlo nad 7000 Srbov. Grki so imeli manj sreče. Seveda še ti uspehi v večjih ali manjših praskah nikakor ne jamčijo za konečni uspeh v veliki bitki, ki naj odloči sporna vprašanja. Vendar pa se zdi, da Bolgari nimajo preveč upanja na zmago svojega orožja, kar je sklepati iz bolgarskega predloga, naj tudi Srbi in Grki ustavijo sovražnosti, kakor jih je ustavilo bolgarsko vrhovno poveljstvo na ukaz svoje vlade. Srbi in Grki nič kaj ne verujejo v odkritosrčnost tega predloga in so mnenja, da hoče bolgarski generalni štab le zavleči odločitev, da dobi čas za potrebne vojne operacije. Zato je odgovoril na ta predlog grški ministerski predsednik Venizelos, da Grška ne more ustaviti sovražnosti, dokler se Bolgari ne umaknejo za nevtralnno cono. Tako se vojskujejo balkanski zavezniki dejansko že nekaj dni, čeravno še vojne ni napovedala nobena država, čeravno se diplomatska zveza še ni pretrgala in se niso odpoklicali poslani. Zadnja poročila pravijo, da napovedo v najkrajšem času obe stranki vojno svojemu nasprotniku. Vojne proklamacije so baje že tiskane. Iz mnogovrstnih nasprotujočih si poročil z bojišča je sedaj z verjetnostjo posneti, da so začeli dejanski boj Bolgari, čeravno to trdovratno taje. Tukaj nastane vprašanje, zakaj Bolgari niso napovedali vojne. Bolgari bržkone nočejo razrušiti formalno še obstoječe pogodbe, da se lahko v slučaju poraza zopet sklicujejo na pogodbo in obvarujejo izgub.

Rumunija ima odločiti,

bo li vojna ali mir. Kakor je znano, je bila Rumunija do novejšega časa iskrena prijateljica naše monarhije. Ker pa jo je Avstrija v sporu glede mesta Silištrije z okolico proti Bolgariji premalo podpirala, hotoč pridobiti Bolgare na svojo stran, se je Rumunija približala Rusiji, ki uporablja sedaj to državo proti Bolgariji, da jo prisili k mirnemu sporazumu. Javno mnenje v Rumuniji zahteva z vso silo vojsko proti Bolgariji, dočim se rumunska vlada, ki v tem vprašanju ni edina, do sedaj še ni mogla odločiti. Vendar pa najnovejša poročila pravijo, da je rumunska vlada že odredila splošno mobilizacijo. Namen, ki ga zasleduje Rumunija je, da hoče razširiti svoje meje na bolgarske stroške do črte Tutrukan-Balčik, kar je pa le postranskega pomena. Glavno je, da hoče zabraniti Rumunija bolgarsko nadvlado nad ostalimi balkanskimi državami, česar končna posledica bi bila ta, da si podjarmi Bolgarija sčasoma po vrsti vse balkanske države.

Nade za mirno poravnavo

so zelo majhne, čeravno se v tem smislu trudi z vso silo tripelententa, na čelu ji Rusija. Da odgovorni srbski krogi ne pričakujejo mirne poravnave, kaže med drugim dejstvo, da se je podal srbski kralj Peter z ministerskim predsednikom Pašičem v Skoplje v glavni stan srbske armade, kjer bo se bila bržkone v najkrajšem času odločilna bitka. Po porazih, ki so jih zadali Srbi Bolgarom, se ti pripravljajo za odločitev proti Srbom in Grkom. Tako je brzojavil svoji vladi bolgarski general Ivanov, da nemudoma napade mesto Solun.

Moravski deželni zbor.

Pri minulih volitvah je zadel moravske klerikalce občuten poraz, ker so izgubili precej mandatov, katere so večinoma pridobili češki agrarci. Ti bodo tvorili v novem deželnem zboru najmočnejšo stranko, ki bo prevzela z drugimi naprednimi češkimi elementi vodilno politiko na Moravskem. Bodo li imeli Čehi v moravskem deželnem zboru zanesljivo večino, zavisí od socijalističnih poslancev.

Gališke volitve.

Zadnje volitve v gališki deželni zbor so pokazale, da želi večina gališkega prebivalstva pravično spravo med Poljaki in Rusini. Kakor je znano, so malo pred sklepom sprave, ki se je že takorekoč dosegla po dolgih pogajanjih med Poljaki in Rusini, posegli v politiko z vsem svojim vplivom gališki škofje in onemogočili mir med obema narodoma. Pri zadnjih volitvah pa jih je zadel kazen; kajti klerikalci so izgubil precejšnje število mandatov, katere so si osvojili večinoma Rusini. Upati je, da se zdaj obnove pravna pogajanja, ki dovedejo oba gališka naroda do zaželjenega miru.

Štajerski deželni zbor.

Vlada si prizadeva še vedno, da spravi deželni zbor štajerski do rednega dela, ki ga ovirajo klerikalni slovenski poslanci z obstrukcijo. Zato se skliče v jeseni še enkrat deželni zbor, da se pokaže, je li sporazum med brezobzirno nemško

večino in slovensko klerikalno manjšino sploh mogoč. Če se pogajanja razbijejo, razpusti vlada deželni zbor in razpiše nove volitve. Če se pokaže, da se tudi v novem deželnem zboru ne bo dala doseči sprava, bo baje vladala nemška večina še bolj brezobzirno kot do sedaj proti slovenskim poslancem.

Češka kriza

se reši baje prihodnji teden na ta način, da odstopi deželni odbor, katerega nadomesti vlada z posebno upravno komisijo, kateri bo stal na čelu deželni maršal princ Lobkovitz. Tako izgubi torej najbogatejša kronovina naše države po zaslugi trmastih čeških Nemcev avtonomijo in se pridruži brezpravni Hrvatski. Seveda brezpravnost na Češkem ne bo tako cvetela kakor na Hrvatskem, ker bi tega ne prenesli niti od vlade razvajeni Nemci niti zaveden češki narod. Tega se natanko zaveda vlada, kakor je sklepati iz besed princa Lobkovitza, ki je izjavil, da ne mara biti kljub ukinjeni avtonomiji na Češkem ogrski Tisza ali hrvatski Cuvaj. Zajedno z odstopom deželnega odbora se razpusti deželni zbor in razpišejo že meseca julija nove volitve. Novoizvoljeni poslanci se bržkone kmalu snidejo, ker namerava vlada zopet spraviti zaostala pravna pogajanja v tek.

Nemci žele spravo z Jugoslovani.

Nemški glasovi za spravo z Jugoslovani se množe. Do zdaj so zastopali to stališče le redki nemški politiki, med njimi v prvi vrsti koroški nemški poslanec Dobernig in štajerski poslanec vitez Pantz. V zadnjem času pa je število privrženecv sprave med nemškimi politikmi naraslo. Tako je izjavil te dni neki nemški graški list, da se začno pravna pogajanja z Jugoslovani že to jesen. Za podlago tem pogajanjem bode baje služilo Nemcem znano stališče Dobernigovo, ki bi rad Jugoslovane oslabil s tem, da se razdele na posamezne dežele nekako tako, kakor smo razkosani Slovenci. Ne verjamemo, da bo iz te moke kaj kruha. Vsekakor pa se vidi, da se Nemci boje Jugoslovanov.

Narodno-gospodarstvo.

Na tedenski semenj v Kranju, dne 30. junija 1913 se je prignalo: 195 glav domače govedí, 18 glav bosanske govedí, — glav hrvaške govedí, 13 telet, 433 prešičev, — ovaci. — Od prignane živine je bilo za mesarja: 110 glav domače govedí, 18 glave bosanske govedí, 5 prešičev. — Cena od 1 kg žive teže 88 v za pitane vole, 82—86 v za srednje pitane vole, 80—82 v za nič pitane vole, 80 v za bosansko (hrvaško) goved, K —98 za teleta, K 1.14 za prešiče pitane, K 1.60 za prešiče za rejo.

Tržne cene

na tedenskem semnju v Kranju, dne 30. junija 1913:

Pšenica	100 kg	K	23.—
Rž	" "	"	22.—
Ječmen	" "	"	20.—
Oves	" "	"	21.—
Koruza stara	" "	"	21.50
Koruza nova	" "	"	19.50
Ajda	" "	"	24.—
Proso	" "	"	21.—
Deteljno seme	" "	"	—
Fižol ribničan	" "	"	—
Fižol koks	" "	"	—
Grah	" "	"	—
Leča	" "	"	—
Pšeno	" "	"	30.—
Ješprenj	" "	"	28.—
Krompir	" "	"	—
Mleko 1 l	" "	"	—20
Surovo maslo	1 kg	"	3.50
Maslo	1 "	"	3.—
Govedina I.	1 "	"	1.80
Govedina II.	1 "	"	1.72
Teletna I.	1 "	"	2.—
Teletna II.	1 "	"	1.80
Svinjina I.	1 "	"	2.—
Svinjina II.	1 "	"	1.80
Prekajena svinjina I.	1 kg	"	2.20
Prekajena svinjina II.	1 "	"	2.—
Slanina I.	1 "	"	2.—
Slanina II.	1 "	"	1.70
Jajca	7 kom.	"	—40

Kongres narodnih organizacij.

Zgodovinski dogodki zadnjih mesecev ne ostanejo brez posledic tudi za slovenski narod. Gremo nasproti novim razmeram, ki utegnejo globoko vplivati na ustroj in življenje našega naroda tako v kulturnem in narodnem, kakor tudi v gospodarskem in socijalnem oziru. Pri tem pridejo v poštev v prvi vrsti najširše plasti ljudstva, njegova izobrazba, strokovno znanje, konkurenčna zmožnost, podjetnost, krepkost telesa in čilost duha. Te pogoje rasti in moči narodove si je treba zagotoviti že zdaj, da nas tok časa ne prehití. Ne smemo dopuščati, da bi se razmere razvijale brez naše udeležbe, poleg nas ali pa celo proti nam.

Za najtrdnjšo podlago, na kateri bi se razvijalo naše delo v navedeni smeri, smatramo redne, na višku situacije stoječe in močne strokovne organizacije vseh delavnih poklicev. Premotriti je treba vse dosedanje delo in določiti nadaljnje postopanje dosedanjih slovenskih strokovnih organizacij; spopolniti njih krog z ustanovitvijo ev. novih potrebnih organizacij; pred vsem pa je potrebno doseči kolikor mogoče najvišje število članov, urediti stike strokovnih organizacij med seboj, da bi delovale sporazumno, in treba je povabiti in pridobiti za delo v strokovnih organizacijah zmožne dobre moči našega naroda, ki še niso udeležene pri tem delu.

Da se položi temelj temu smotrenemu delovanju, smatramo za potrebno sklicanje kongresa, ki bi se ga udeležili Slovenci iz vseh krajev, vseh dežel, tako oni, ki že delujejo v kakšni strokovni organizaciji, kakor tudi vsi, ki se zanimajo za delavska vprašanja in ki žele slovenskemu delavstvu ljudstvu boljše bodočnost. Na kongresu, s skrbno odbranim in urejenim dnevnim redom, bi naj predavali v to poklicani strokovnjaki o vsem, kar je v zvezi s sedanjim položajem in z nadaljnim delom.

Kot prvi korak za kongres je sklicala N. S. Z. v Ljubljani za soboto, dne 21. junija t. l. zvečer v Narodnem domu sestanek, ki je bil jako dobro obiskan. Zastopana niso bila le kranjska strokovna društva, temveč tudi nekatera štajerska in primorska. Vodil je razpravo državni poslanec dr. Ravnihar. Na obstanku se je obširno razpravljalo o potrebi in koristi kongresa, o dnevnem redu itd. Sklenilo se je, da se naj kongres gotovo vrši t. l. v Ljubljani in sicer če mogoče 15., 16. in 17. avgusta t. l., ali pa če bi pripravljali odbor smatral za umestno, par tednov pozneje. Izvolil se je tudi sledeči pripravljali odbor: dr. Vl. Ravnihar, R. Juvan, K. Černy, dr. T. Gosak, L. Jelenc, Vargazon, dr. Pestotnik, L. Mlakar, Fr. Rak, Fr. Planinšek, I. Kelec, Koman Manica, A. Pesek, Deržič, Burger, De Ancona, I. Robas in Jeraj.

Predlagani začasni dnevni red za kongres se je sprejel po temeljitem razpravljanju soglasno ter se je pooblastil pripravljali odbor, da sme dnevni red po potrebi spopolniti. Dnevni red bi naj bil sledeči:

- I. Kongres se naj vrši 15. in 16. avgusta t. l.
- II. Dnevi red bi naj bil:
 1. Položaj na Slovenskem: a) delavstva in uslužbencev vseh strok, b) trgovine in industrije, c) splošni v vseh slovenskih pokrajinah, d) kulturni: šolstvo, ljudsko in strokovno šolstvo itd.
 2. Socialno zakonodajstvo: a) obrtni zakon, b) bolniške blagajne, c) zavarovalnice proti nezgodam, č) starostno zavarovanje, d) zavarovanje za brezposelnost.
 3. Strokovne organizacije: a) v drugih državah, b) Avstriji, c) pri Slovanih, d) na jugu.
 4. Zadrugištvo in samopomoč.
 5. Naše naloge in cilji: a) v organizatoričnem oziru, b) program dela.
 6. Taktika in sredstva.
 7. V nedeljo dne 17. avgusta t. l. dopoldne velik javen ljudski shod, popoldne pa skupno s Ciril Metodovo družbo velika veselica na vrtu Nar. doma, oz. v vseh prostorih.

Prireditev bodi politično nestranskarstva, zategadelj se je sklenilo vabiti vse strokovne organizacije, sloneče na narodni podlagi, ki niso včlanjene v organizacij te ali one izmed obstoječih političnih strank.

Pripravljali odbor je imel dne 24. junija t. l. svojo prvo sejo, na kateri se je temeljito bavil s pripravljanim za kongres. Izvolil se je poseben odsek (dr. Ravnihar, dr. Gosak, Juvan, dr. Pestotnik, Pesek in Černy), ki naj sestavi dnevni red in pridobi predavatelje.

Pozivamo vsa strokovna društva vseh slovenskih dežel, kakor tudi vse, ki čutijo potrebo navedenega dela, da blagovolijo podpirati zapričeto akcijo za prireditev kongresa. Uverjeni smo, da bo prireditev kongresa velepomembno delo, da prinese skupno delo dober sad, da da vir novemu veselju k organizatoričnemu delu in povzdigne vse sloje našega naroda na stopnjo, katera mu gre v sedanjih novi dobi.

Pojasnila radevolje daje in ev. predloge sprejema pripravljali odbor za prireditev kongresa Narodnih strokovnih organizacij v Ljubljani, Narodni dom.

DOPISI.

Podbrezje. Na hujskajočo notico v „Gorenjcu“ z dne 27. rožnika t. l. „Iz Podbrezjij“, odgovarjam sledeče: Do sedaj še nisem nikdar odgovarjal na lažnjive ali zavite napade v raznih „krščanskih“ listih, ker mi je mir nad vse. Nikomur nisem nič žalega storil — obratno — a gotovi ljudje ne morejo mirovati, ker nočem igrati hinavca ter se prodati za par judeževih grošev. Da, da, na jeziku vero, v srcu pekel! Ker mi je pa teh „krščanskih“ napadov dovolj in ker nočem, da bi kdo, ki ni poučen o stvari, smatral moj molk za krivdo, stopam z odkritim vizirjem proti onemu nesramnemu, anonimnemu hujskaju — pa naj si bo kdorkoli — ki

je zagrešil omenjeni ostudni napad v „Gorenjcu“. Hočem opisati cel dogodek, ki ga „Gorenjec“ tako zavito in lažljivo poroča: Bilo je nekega četrtka pr. m., ko sem se pripeljal z večernim vlakom (7:46) iz Kranja v Podnart. Počasi sem stopal po bližnici proti Podbrezjam ter potoma čital časopis. Ko pridem že skoraj vrh bližnice, pa sem bil vendar še kakih 30 m (ne 2 m kakor piše „Gorenjec“) oddaljen od glavne ceste, pridrdra po glavni cesti voz. Ko obrnem pogled od časopisa proti vozu, je bil voz že par metrov iz paralele z menoj. Ker faktično slabo vidim, nisem spoznal nikogar in tudi nisem slišal nikakega zvonjenja, ker je ropot koles zadušil zvoncev glas, če se je sploh kaj zvonilo. Taka je stvar v luči resnice! Pripomniti mi je še, da sem drugi dan opoldan zvedel, da se je naš župnik peljal v sosedno župnijo Ovsiške nekoga obhajati in da se je pozneje pritoževal napram ljudem, da sem ga jaz srečal, a se nisem odkril. Da bi naredil konec tej govoric, sem župniku še tisti dan razložil, kako je prišlo do tega, da se nisem odkril. Konstatujem pa, da je nesramna laž, kar trdi „Gorenjec“, da bi rekel: „Ne vem, kaj to pomeni, če je duhoven belo oblečen in če kdo pred njim zvonil“. Ne glede na to, da bi bila taka trditev nesmisel, kaj takega tudi nisem mogel reči, ker nisem videl nikakega belooblečenega duhovna, ne človeka, ki bi pred njim zvonil. Župnik je na moje pojasnilo nekako tako odgovoril: „Če niste videli je že prav, saj se mi je čudno zdelo, da bi izobražen človek ne vedel, kaj mu je storiti v takem slučaju.“ S tem sem smatral celo zadevo poravnano, a motil sem se! Oglasil se je „Gorenjec“ sledeče: „Nedavno je Zirkelbach srečal na cesti duhovna, ki je nesel bolniku najsvetejše. Pogledal ga je, ostal pokrit in korakal naprej. Gotovo je bil prepričan, da se napredni glavi ni treba odkriti. Drugi dan se je domislil na § 303. in se je začel izgovarjati, da ne ve, kaj to pomeni, če je duhoven belo oblečen in če nekdo pred njim zvonil, ozir. da sploh ni slišal zvonca in ne videl duhovna, ker dobro ne vidi.“ Kdor bere to, mora biti prepričan, da sem šel jaz pokrit mimo duhovna, ki je šel peš obhajati in je nekdo pred njim zvonil. Vsakdo me mora radi tega obsojati! Lepo po rokovanjski znate zavijati resnico! Vsa čast! Vem, da bi Vam bilo prav, če bi kaj takega storil, bi mi mogli skázati vsaj svojo „krščansko“ ljubezen s tem, da bi me popolnoma uničili! Oj, kje ste zlati časi, časi svete inkvizicije! Sicer je duševna inkvizicija pri nas v polnem cvitu, a vendar sem trdno prepričan, da pride čas, ko bo tudi naše ljudstvo spoznalo hujskaje ter jim strgalo hinavsko krinko raz obraz. Takrat bo pa odklenkalo tistim, ki jih nemški rek tako lepo označuje: „Der grösste Schuft in ganzen Land, das ist und bleibt der Denunciant.“

Zirkelbach Viljem,
učitelj.

Iz Cerklj. Še vedno je „Gorenjčev“ dopisnik korajzen, a pokazal je v št. 26., da hodi popolnoma napačna pota. Kakor je iz lista razvidno, dolži glede tega popolnoma nedolžnega. No pa dober tek. Bogvedi, kake so tisti njegovi somišljeniki, ki vedno opozarja nanje. Smejejo se mu, ker ga „Sava“ tako dobro pere. Na dopisnika in njegove somišljenike namreč kar jih poseda po cerkljanskemu pajzelnu, tam kjer se toči žganje brez dovoljenja na katoliški podlagi, ne damo počenega groša. Somišljeniki sami to dobro vedo. Gospodarjevo ime je pa vpisano nekje s še debelejšimi črkami, tako da ne vemo, če se bo dalo kdaj popolnoma izbrisati. Dopisun se zanaša v zadnjem času samo še na svoje somišljenike, pa v resnici jih nima in jih nima nikjer dotlej, dokler niso žganja siti. Če je cerkljanski dopisun tako brihtna glava kakor se je začel kazati, naj nam že enkrat pove, kdo je bil tisti, ki je nekemu somišljeniku pred nekaj časom v Poženku v gostilni pri Benku 4 desetake in en petak „pofulil“. Bilo je menda tako: Somišljenik je šel kupiti nekaj telet. V gostilni je izgubil denar. A kdo ga je našel? Pa vendar ne somišljenik! Če so somišljeniki res taki poštenjaki kakor se pred svetom delajo, naj kar poskrbe, da najdejo denar. Takele race letajo po Cerkljah. Če se pa kateri zruje kako peresce, pa vpijejo in gajajo, kar le morejo. Če bo dopisunče še kaj želelo, ga bomo pa še kaj več vprašali. Morda nam ta kunštni mož res kaj pove, da nas in tudi naše somišljenike, ki jih je v cerkljanski fari tudi še nekaj, pripelje na drugo pot. Končno pa moramo pripomniti, zakaj se ta osamljenec tako vmešava in kliče somišljenike, ki jih nima nikjer. Vsakdo ve, kakšen mož da je sedaj in kakšen da je bil svoj čas. Saj menda vendar ve, kako pri njemu in njegovih poka na vseh koncih koncov. Tako poka, da se sliši preko morja, a on si pa še vedno zatiska oči.

DNEVNE VESTI.

Obvestilo. Čast mi je vsled visokega naročila vse p. n. meščanstvo in prebivalstvo tem potom obvestiti, da je Njegova cesarska visokost nadvojvoda Josip Ferdinand, brzojavnim potom izrekel svojo najlepšo zahvalo za patrijotično poklonitev in za mnogoštevilne cvetke, s katerimi so p. n. gospodične obsipale avtomobiliste, povodom

alpske avtomobilne vožnje dne 28. junija t. l. Tudi podpisano mestno županstvo izreka tem potom vsem onim, ki so pripomogli k lepemu sprejemu avtomobilistov, najiskrenejšo zahvalo. — Mestno županstvo v Kranju, dne 3. julija 1913. — Župan: F. Polak l. r.

Opozarjamo, na nocojšnji slavnostni koncert. Dotičniki, ki se ga žele udeležiti naj si blagovolijo preskrbeti vstopnice v predprodaji, kajti vstopnic je samo še prav malo na razpolago.

Kdor gg. hišnih posestnikov še ni razobesil zastave, prosimo da stori to danes, da bo celo mesto v slavnostni odeji, kajti tujci, ki posetijo naše mesto, prično prihajati z zgodnjimi jutranjimi vlaki in takrat naj takoj pri vstopu v mesto vidijo, da se meščanstvo zaveda slavnostnega trenutka.

Trgovsko društvo „Merkur“ je sklenilo v svoji seji soglasno, da se v znak spoštovanja do jubilitantije zapro v nedeljo trgovine ob 9. uri zjutraj. Opozarjamo na to, kupujoče občinstvo, da si svoje potrebščine pravočasno preskrbi. Zgoraj omenjeni sklep jasno priča, kako zavedno narodno trgovstvo ima naše mesto!

Trak, ki ga pripne na Čitalnično zastavo narodno ženstvo mesta Kranja, je razstavljen v izložbenem oknu trgovca g. Ferd. Sajovca. Delo je naravnost krasno izvršeno. Največ zaslug za to ima ga. dr. Kušarjeva in gdčna. Anica Šavnikova, ki sta z neumorno trudaljubnostjo nabirale prispevke. Že sedaj iskrena jim hvala!

Ljudska veselica se vrši, kakor znano, v Zvezdi. Paviljoni so sledeči: za pivo: toči se Mayrjevo, Mengeško in Budjejeviško pivo, izbire torej dovolj; paviljon za vino: izboren cviček, starina iz l. 1908., in fino rumeno hrvaško vino, burgundec, ljutomeržan, refoško. Paviljon za šampanjec, dve znamki (Moet Chandon in Kleinoschegg-Derby). Paviljon za jestvine: vsa mrzla jedila, različni delikatesni predmeti v najopulentnejši izberi, od najpriprosteje do najfineje vrste. Paviljon za kavarno: kava, čaj, mleko, čokolada in vse hladilne pijače. Paviljon za loterijo in cvetlice. Loterija ima 150 dobitkov, krasnih predmetov, dobitek je skoro zajamčen. Menjalnica denarja v cvetličnem paviljonu. Vrhutega drsalnica, vrtiljak, plesišče! Ves čas igra godba. Navodilom veselilnih kontrolorjev naj se vsakdo ukloni. Vstop samo na enem mestu. Vstopnice je vidno nositi!

Na grobeh naših velikanov govori imenom tržaške čitalnice, ki položi svoje vence, nje predsednik J. F. L. Tuma, vrhutega g. prof. Pirnat in g. c. kr. sodnik O. Dev. Vsa društva obiščejo grobove z zastavami, iste se med banketom hranijo v čitalniških prostorih.

Vse priprave so končane, in le Jupiter Pluvius naj stori še svojo dolžnost, ter se odstrani za te dni in izvršilo se bo vse v najlepšem redu. Na vseh straneh je bilo te dni živahno vrvenje in sleherni je dokazal, kako zna ceniti pomen 50letnice Nar. čitalnice. Osobito velja to za ženstvo, ki je s svojimi protektorkami zborovalo vsak dan.

V nedeljo ob 10. uri se vrši na „Podrtini“ v čast dotlej prispelim gostom promenadni koncert; po koncertu takoj ob 12. uri se zbirajo vsa društva, tuja in domača v „Zvezdi“, da se ranžirajo in korakajo z godbo na čelu pred mestno hišo, kjer se vrši sledeč pozdravni spored: Nagovor in pozdrav gospoda župana, pozdrav najstarejše naše Čitalnice tržaške, dame pripno trak zastavi, zahvala predsednika naše Čitalnice. Nato je banket. Vsi k banketu priglašeni naj se takoj podado tjakaj, drugi gostje pa v odkazane jim gostilne. Vsak reditelj, ki ima rudečo kokardo, ima nalogo dati jim tozadevna pojasnila.

Vabila na slavnostne priredbe so se začetkom tedna razpošiljala. Upamo, da je vsakdo dobil vabilo. Pri ogromnem številu razposlanih vabil ni izključeno, da bi bili koga prezrli, zato uljudno prosimo v danem slučaju, da se nam tega ne šteje v zlo in vabimo tem potom vse one, ki bi ne bili dobili vabil, k vsem prireditvam. Kakor že preje omenjeno, ima povsod vsakdo neglede na stan pristop in bo z veseljem sprejet.

Serenada častnim članom. Sinoči je bila impozantna manifestacija celega ponosnega kranjskega mesta. Zbralo se je prav vse in lahko trdimo, da takega obhoda med svojimi zidovi Kranj še ni videl. Pred hišami častnih članov je spored, ki je napolnjeval cel trg obstal in pevski zbor je pod spretnim vodstvom gospoda F. Šmigovca zapel krasne komade. Vse se je vršilo v naravnost vzornem redu z municijozno točnostjo. Nebroj lampijončkov je dajalo celemu sprevodu tajinstvenost in bajno razsvitljavo. Ko je sprevod odšel v Podmesto pred hišo g. Vinko Majdiča, ga je pozdravila množica raz visokega mestnega obzidja z velikanskim, dolgo trajajočim umetnim ognjem. Nad vhodom v čitalniške prostore je gorel med tem jugoslovanski emblem, sestavljen iz samih električnih žarnic. Vse se je divilo čarokrasnemu polumesecu z zvezdo in prelepi izvedbi, ki je ideja gospoda svetnika Bloudeka in delo gosp. Pavel Mayrja. Nikomur, ki je to videl ne izginejo ti prizori iz spomina, zato pa je bilo tudi navdušenje za prošlavo 50letnice Čitalniče splošno! Raz sleherne narodne hiše vihrajo zastave!

Srebrna poroka. Dne 3. julija t. l. slavila sta tukajšnji trgovec, posestnik, občinski odbornik in

ravnatelj Mestne hranilnice gospod Franc Crobath in njegova gospa soproga Marija Crobath, rojena Pollak petindvajsetletnico svoje poroke. Jubilantoma naše najskrenejše čestitke!

Poset vojaštva. Dne 18. julija t. l. prenočuje v Kranju I. in II. baterija c. in kr. topničarskega polka št. 9 iz Celovca, obstoječa iz 8 častnikov, 165 mož in 87 konj. Imenovani polk gre na strelne vaje, katere se vrše v St. Petru na Krasu.

V škojeloški mestni klavnici se je v prvem polletju 1913 zaklalo: 464 goved, 1254 telet, 674 prašičev, 28 ovac, 2 kozi in 96 kozličkov; v istem času pa se je vpeljalo zaklane živine: 1 goved, 10 telet, 74 prašičev, 9 kozličev ter 220 kg govejega mesa.

Združeni podružnici sv. Cirila in Metoda v Radovljici priredita dne 6. t. m. svoj cvetlični dan. — Se stojimo na braniku naše krasne domovine.

Učiteljsko društvo za Radovljiški okraj priredi svoj običajni sestanek, dne 10. t. m. na Doviem. Dohod z jutranjimi vlaki. Ker letos ne bo menda postavno določene okraj. učit. konferencije pričakuje obilne udeležbe odbor.

Vilfanova kočna na Begunjski se otvori v nedeljo, dne 6. julija 1913. Turisti se opozarjajo na krasno floro.

Razpis častne nagrade za leposloven spis. „Matica Slovenska“ razpisuje častno nagrado 300 K za daljši leposloven spis poljudne vsebine. Vložiti ga je treba do 1. maja l. 1914. pod posebnim geslom; pisateljevo ime bodi v kuverti, ki je zaznamovana z dotičnim geslom. Razume se, da prejme avtor za nagrajeni spis poleg nagrade tudi običajni honorar.

Telovadno društvo Sokol v Trziču je sklenilo praznovati svojo desetletnico dne 6. in 7. septembra 1913. To se naznani bratskim društvom, da ta dneva zlasti 7. septembra, ničesar ne prirejajo. Že zdaj pa prosi telovadno društvo Sokol v Trziču vsa bratska društva posebno gorenjske sokolske župe, da nam bo pomagala desetletnico dostojno proslaviti.

Slovenska turistika ima zaznamovati zopet prav vesel pojav. Leži pred menoj drobna knjižica 108 str. z naslovom „Na Triglav v kraljestvo Zlatorogovo“, spisal in opremil s fotografičnimi slikami in zelo preglednim zemljevidom ter koristnim šematičnim pregledom o triglavskih potih in 2 obri- sema Rudolf Badiura, znani raziskovalec in poznatelj Triglavskega pogorja. Knjižica je ravno prav prišla v deželo, sedaj ob začetku triglavske sezone in bode dobro došla vsakemu slovenskemu turistu. Saj obsega vse, karkoli more križati tvojo pot na triglavskih pohodih; opisana so vsa izhodišča, pota, dohodi do planinskih koč in zavetišč, in posebno določno vsi pohodi po triglavskem masivu; predočene so ti vse naravne krasote, katere se ti uredi na potu ali v razgledu, sistematično so urejeni in nasvetovani pohodi po vsebini knjižice sami, tako, da boš kot količkaj izvežban hribolazec obiskoval s pomočjo te knjižice očeta Triglava brez vodnika, kot začetnik si boš pa vedel ob roki Badiurovega svetovalca izbrati smer in pot svojega pohoda in naročiti zanesljivega vodnika. Knjižica Badiurova je prva te vrste v naši planinski književnosti, odlikuje se po vrejeni vsebini in izčrpljivosti predmeta in konečno, česar tudi ni prezreti, po svoji lični in popotnim svrham prikladni zunanosti; fotografični posnetki so lepi in čisti, zemljevid pa nam dokazuje, da je hvala bogu tudi v slovenski turistiki možno izdelati in napraviti poleg točnosti, tudi ličnost in prikupljivost v zunanem, mesto dosedanjih gosto in debelo namazanih črnih pik in lis. Ta ličnost v zunanji opremi pa je baš bila potrebna, če se hoče koristno knjižico razpečati in med ljudi spraviti, saj tudi Slovenec da nekaj na praznjo obleko, ker noče biti omalovaževan. „Triglav“ je resnemu turistu oddelek planinskega življenja, ki se ne preživi s tem, da napraviš polagano turo iz Mojstrane skozi Kot na Kredarico in vrh, nego je potreba živeti se v ta planinski raj, kakor ga vidiš od vzhoda do zahoda, od severa in juga, ker le tedaj boš imel popolno sliko Triglavsko, ki ti bode še v poznih letih zvenela svoj: „Oj Triglav, moj dom!“ na uho. Hvaležni moramo biti g. Badiuri, da nam je tako temeljito pokazal pot „na Triglav“, sezimo po knjižici slovenski aktivni hribolazci, pa tudi tisti, ki živimo že v prijetnih refleksijah svojih nekdanjih Triglavskih pohodov, veseleči se svoje preteklosti in želeči mladini obilo planinskega vžitka. Knjižica stane okusno in ročno vezana 2 K 20 v in se naroča pri „Osrednjem odboru Slov. plan. društva“ v Ljubljani; dobiva se tudi pri knjigotržcu L. Schwentnerju v Ljubljani.

Za ribiče. Ribolovski okrajni odbor je opazil, da se kljub temu, da leto za letom narašča vedno bolj zanimanje za ribolov, število izdanih ribolovnih knjižic zmanjšuje. Vzrok temu je, da večina lastnikov ali najemnikov ribolovov izdaja osebam, ki se pečajo z ribolovom le za šport, ribolovne liste, kateri so veljavni le za priseženo pomožno osobje. Tako postopanje pa je tudi protipostavno in opozarja ribolovni okrajni odbor vse prizadete lastnike in najemnike ribolovskih okrajev, kakor tudi športne-ribiče, da se bode proti takemu nepostavnemu ravnanju v bodoče najstrožje postopalo. Kdor se hoče baviti z ribolovom za šport, naj si

preskrai ribolovno knjižico, katere izdaja ribolovni okrajni odbor v Ljubljani in plača predpisane pristojbine. Pristojbina za ribolovno knjižico znaša 6 K, kolek 2 K knjižica sama pa 1 K. Pripomni se, da ribolovne knjižice brez izrecnega dovoljenja lastnika ali najemnika ribolovskega okraja nihče ne dobi.

Podpore izredno k vojakom poklicanim. Določbe zakona z dne 26. decembra 1912. dež. zakona št. 207 in tozadevne izvršilne naredke veljajo toliko časa, dokler se ne izda poseben zakon za Bosno in Hercegovino, tudi glede prispevkov za preživljanje svojcev državljanov iz Bosne in Hercegovine, ki bivajo v Avstriji in so se poklicali v izjemno dejansko in vojno službovanje. Ti prispevki se bodo v slučajih, v katerih so dani postavni pogoji, nakazali z dnem, katerega se je dotični vzdrževalec družine pozval v aktivno službovanje, na račun bosensko-hercegovinskih financ od tuzemskih komisij za preživljanje. Zglasila podati bi bilo slično kakor za tuzemce, pri županstvu, oziroma okrajnemu glavarstvu.

Vprašanje na c. kr. okr. glavarstvo v Kranju. Dne 22. junija se je vršila v Dupljah volitev krajnega šolskega sveta. Pri tej volitvi je župnik Peter Bohinec grozil gosp. Jos. Štularju, da ako prevzame mesto šolskega predsednika, bo ta takoj na pragu. Jože Štular se je solznih oči moral udati župnikovemu pretenju, dasiravno je bil celih 18 let predsednik krajnega šol. sveta. Ker se nahaja resnično v neprijetnih razmerah je volil tako kot mu je župnik zabičal. Župnik je svoj glas sam sebi dal ter je bil tako na protipostaven način izvoljen šolskim predsednikom v Dupljah. Ker po našem mnenju velja zakon glede volilne svobode tudi za maziljene glave, pozivljamo sl. c. kr. glavarstvo kot vrhovno šolsko oblast, da proti zgoraj imenovanemu uvede preiskavo in potrebno ukrene, da se volilna svoboda na tak protipostaven način ne bo kršila ter naj volitev v krajni šolski svet v Dupljah razveljavi. Postopanje župnikovo proti J. Štularju lahko potrdi krajni šolski svet Dupljanški.

Dupljančani.

Lovska dražba. Lov krajevne občine Srednjavas se bode oddal v zakup dne 26. julija t. l. ob 9. uri dopoldne v uradu c. kr. okrajnega glavarstva v Radovljici potom javne dražbe za dobo od 1. novembra 1913 do 30. oktobra 1918. Zakupni in dražbeni pogoji se zamorejo vpogledati pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Radovljici v navadnih uradnih urah.

Konj se je splašil Janezu Čarmanu, hlapcu pri g. Stanku Polaku v Trziču, ko se je vračal 28. junija s praznim vozom od Sv. Ane domov vsled hitre vožnje avtomobila neznanega lastnika, ki je urno odkuril od mesta nesreče. Hlapec se je trudil konja obdržati, kar pa se mu ni posrečilo, nasprotno padel je pod voz in pri padcu zadobil na glavi in rokah poškodbe, ki k sreči po zdravnikovi izjavi niso težke. Odpeljali so ga v deželno bolnico v Ljubljano.

Samomor. V Vogljah se je obesil v veži 47 let stari, oženjeni dninar Janez Nahtigal 29. junija med 9. in 10. uro zvečer. Vzrok samomora je žganje in domači prepiri.

Mrtvega so našli 2. julija pri Demšarjevi žagi v Zalemlogu dninarja Janeza Freliha iz Darečce. Bil je 78 let star in še samec. Zadel ga je najbrže kap, ker ni bilo na trupu najti nobenih znakov, da bi bil umrl nasilne smrti.

Za slepce. Pri ustanovi baron Karol Flödnigovi za slepe in pri ilirski ustanovi za slepe je z začetkom šolskega leta 1913/14 podeliti dva do tri mesta. Ustanove se uživajo v odgojilnici za slepe v Lincu, v kateri se šolski pouk prične dne 10. septembra t. l. Pravico do teh ustanov imajo na Kranjskem rojeni, ubogi, zapuščeni, slepi otroci obojega spola, posebno sirote, ki so zdravi in izobraženi, ter so najmanj 7, toda ne več kot 14 let stari. Prošnje za podelitev ustanovnega mesta je pri okrajnem glavarstvu, oziroma pri deželnem odboru kranjskem do 20. julija t. l. podati. Prošnjam je priložiti krstni in domovinski list, spričevalo o stavljenih kozah, ubožni list in zdravnikovo spričevalo o zdravju in izobrazbi dotičnega slepega prosilca.

Nedoraslim nositi ali prodajati orožje. C. kr. deželno predsedništvo za Kranjsko je izdalo podrejenim političnim oblastvom ukaz, ki vsebuje sledeče: V zadnjem času pripetile so se ponovno velike nesreče vsled neprevidnega ravnanja ali igranja z orožjem po nedoraslih osebah. Da se takim nesrečam kolikor možno odpomore, prepoveduje se na podlagi § 12. cesarskega patenta z dne 24. oktobra leta 1852, drž. zak. št. 223, otrokom in nedoraslim osebam pod 16. letom brez izjeme nositi orožje ali municijo, če se ne izkažejo, da posedujejo na njihovo ime se glaseč orožni list in kakovost municije. Dalje je na podlagi § 7. cesarske naredbe z dne 20. aprila 1854. l. dr. zakona št. 96 prepovedano prodajalcem orožja in municije, prodajati pod 16 let starim osebam te predmete, če se ne izkažejo z na njihovo ime glasečim se orožnim listom, v katerem mora biti označena tudi vrsta municije (razstreljiva).

Izšla je publikacija „Politische und Gerichtseinteilung und Wohnorts-Repertorium der Königreiche Kroatien und Slavonien nach dem Stande vom 1. Jänner 1913“, ki obsega zlasti tudi vse do-

slej izvršene spremembe glede politično-administrativne in sodnijske porazdelitve Hrvaške in Slavonske ter popolni sistematično in alfabetično urejeni zaznam vseh bivališč. To knjigo se lahko naroči pri ravnateljstvu pomožnih uradov kraljeve hrvaško-slovensko-dalmatinske deželne vlade v Zagrebu, oddelek za notranje stvari in sicer stane vezana 5 K 60, nevezana 5 K. Ker je knjiga, kakor kaže naslov, izšla v blaženi nemščini, jo bodo Slovenci gotovo prav pridno naročali.

Delavska šola za elektrotehniko na c. kr. državni obrtni šoli v Ljubljani se otvori s pričetkom šolskega leta 1913/14, to je 17. septembra 1913. Delavska šola za elektrotehniko ima nalogo, pripravljati obiskovalce s sistematičnim poukom, teoretično in praktično za njihov prihodnji poklic tako, da bodo lahko opravljali posle delovodij, monterjev, strojnih risarjev itd. Učna doba traja dva celoletna tečaja. Učenci so redni ali izredni. Za vsprejem je treba dokazati: 1. da je prosilec dovršil 17. leto, oziroma, da ga dovrši v tistem šolskem letu, v katerem je vstopil; 2. da je dovršil ljudsko šolo in 3. da se je izučil kakega mehanično-tehničnega obrta, ali pa da ima vsaj triletno prakso v takem obrtu. Pri vstopu se je izkazati z naslednjimi listinami: a) krstni (rojstni) list; b) zadnje ljudsko-šolsko izpričevalo; c) morebitna izpričevala o obrtnih učiliščih, v katere je hodil prosilec za časa učenja pri mojstru (obrtna nadaljevalna šola, javna risarska šola, razni kurzi itd.); d) učno izpričevalo, oziroma delavsko knjižico; e) od domačega župana izdano potrdilo o neomadeževanem vedenju f) v dvomljivih slučajih domovinski list. Vpisovanje se vrši v dneh 15. in 16. septembra. Vpisnina znaša 2 K, šolnina 5 K, delavniška taksa 6 K. Ubožni učenci lahko dosežejo na podlagi posebnih, na deželno vladu naslovljenih prošelj, oproščenje plačevanja šolnine in delavniške takse.

Književnost.

„Glasbena Matica“ v Ljubljani javlja tem potom svojim članom, da so društvenikom namenjene muzikalije za leto 1912/13 izšle ravno kar v tisku. Društveniki dobijo letos za članarino 6 K dva zvezka slovenskih izvornih muzikalij. Prvi zvezek obsega na 19 tiskanih straneh tri jako lepe samospeve za sopran s spremljevanjem klavirja, ki jih je zložil Oskar Dev: Pastorica, Kanglica, Snegulčica. — Drugi zvezek, ki je namenjen slovenskim mladim goslarjem, pa na 11 straneh „Album 25 slovenskih narodnih, za gosli prirejenih pesmi s spremljevanjem klavirja. Delo sta priredila vijolinska učitelja Žiga Polašek in Josip Vedral. Partituri drugega zvezka je priložen tudi vijolinski glas za igralca. — Cena za Devove samospeve znaša za nečlane 5 K, za Album 25 pesmi za gosli pa 3 K, posamezni vijolinski glasovi se še posebej dobivajo po 30 h. Kdor pa pristopi kot član k „Glasbeni Matici“ dobi oba zvezka za članarino 6 K. Razpošiljanje muzikalij dosedanjim članom se te dni prične; ljubljanskim članom po društvenem slugi, izvenljubljanjskim pa po poverjenikih v kraje, kjer obstoje, kjer pa poverjenikov ni, na osebni naslov po pošti. Za leto 1913/14 se nameravajo izdati „Zlata kanglica“, dr. A. Svaba, „Slovenske koroške narodne pesmi“, ki jih je nabral gosp. Zdravko Švikaršič in še druge muzikalije, o katerih bo odbor „Glasbene Matice“ v kratkem sklepal. Odbor „Glasbene Matice“ prosi, da ostanejo vsi dosedanja člani društva zvesti, vabi pa glasboljubne Slovence sploh, da pristopijo k „Glasbeni Matici“ kot podporni člani. Prijave se pošiljajo „Glasbeni Matici“ lahko po dopisnici. Zeleti je, da bi vsi glasboljubni Slovenci pristopili kot člani k „Glasbeni Matici“ in z letno članarino 6 K podpirali kulturno delovanje „Glasbene Matice“.

Razno.

Dnevnik vohuna polkovnika Redla. Med Redlovo zapuščino, katere velik del, posebno pisma in razgledne listine je zaplenila vojaška uprava, za ostalo pa se tožarijo Redlovi sorodniki, so našli tudi jako skrbno sestavljen, že več let star natančen dnevnik, iz katerega je razvidno obsežno delovanje enega največjih vohunov, ki jih beleži ne le avstrijska, marveč cela evropska zgodovina. — Cela vsebina tega dnevnika se seveda ne izda, in se tudi z ozirom na državne interese ne sme objaviti. Javno pa se je povedalo, sporazumno z avstrijskimi vojaškimi oblastmi, da so v tem, več let starem, natančno vodenem dnevniku opisane podrobno vse vohunske kupčije, ki jih je sklepal in sklenil polkovnik generalnega štaba pokojni Redl. V tem dnevniku so kopirani vsi avstrijski vojaški načrti, ki jih je izdal Redl Rusiji in drugim velesilam. V njem se nahajajo natančni proračuni o raznih vojaških napravah in natančni podatki o številu in moči posameznih vojaških oddelkov v Galiciji. Redl je izdal tudi vse tajnosti glede eventualnih vojaških transportov na rusko mejo in označil v svojem poročilu natančno vse štacije, kjer se ustavljajo vojaški vlaki, in povedal natančno število in vozne rede vojaških vlakov. Rusija je zvedela od njega za vsa provizorična vojaška oskrbovališča in dobila natančne obrise in načrte vseh

Trgovci, peki!

Drože (kvas) iz odlikovane slovenske tovarne drož **Makso Zaloker, Ljubljana** **Kra-**
kovski nasip št. 26, so dosegle dosedaj povsod najboljši sloves. Naročajte pri narodni
tvrčki, ki vam postreže po konkurenčnih cenah. 50 26—15

strategično važnih točk, ki bi igrale v slučaju vojne z Rusijo najvažnejšo vlogo. Izdal je tudi, kakor je razvidno iz kopij v dnevniku, vse vojne načrte v Galiciji. Kljub temu, da se je čutil polkovnik Redl, ki je imel neomajno zaupanje v najvišjih avstrijskih vojaških krogih popolnoma varnega, se je vendar preskrbel za vsak slučaj razkrinkanja. V nekem skrivnem predalu, v katerem so se nahajale najvažnejše listine, so nasli mal zavoj z napisom: „Strychnin l. 1902.“ Iz tega je jasno razvidno, da se je pečal Redl z vohunstvom že l. 1902. in da si je že takrat pripravil strup za vsak slučaj nevarnosti. — Nadaljevanje preiskave o Redlovi aferi, ki je zgodovinskega pomena ne le za Avstrijo, marveč tudi za sosednje države, se vrše v Lvovu. Dognali so namreč, da je imel Redl tam več zelo delavnih pomočnikov, ki pripadajo civilnim in vojaškim krogom.

Listnica upravnistva.

Godba prostov. pož. brambe v Kranju: Radi nedostajanja prostora, prihodnjič.

Zahvala.

Med boleznijo in ob smrti našega nepozabnega sina, oziroma brata, gosp.

Ignacija Focka ml.

došlo nam je od vseh strani toliko in tako prisrčnih dokazov sočustvovanja, da si usojamo tem potom, ker nam posamič ni mogoče, izraziti svojo najiskrenejšo zahvalo vsem onim, ki so delili bol z nami ob bridki izgubi ter spremili pokojnika na zadnji poti.

Prav posebno se zahvaljujemo še častitemu gospodu mestnemu kaplanu Valentinu Sitarju, ki je z iskreno ljubeznivostjo lajšal bridkosti in trpljenje pokojnika. — Tukajšnji Narodni Čitalnici, ki je rajnkega spremila na zadnji poti z zastavo, ter nje pevskemu zboru za prekrasne žalostinke ob rakvi in grobu, dolžni smo prav tako najiskrenejšo zahvalo.

Kranj, 1. julija 1913.

Žalujoča obitelj Fock.

102

Redka nakupna prilika!

103 Prodalo se bo v kratkem času 4—1

lepo posestvo

35 oralov, gospodarsko poslopje v dobrem stanu. Četrť ure oddaljeno od Kranja.

Pojasnila daje proti znamki za odgovor JOSIP NOVAK, Jama, p. Stražišče pri Kranju.

96 3—3

Odda se takoj

lepo stanovanje

obstoječe iz treh sob,
kuhinje in pritiklinami.

Natančneje se izve v upravnistvu „Save.“

Trgovske zavitke!

Priporoča
Tiskarna „Sava“ v Kranju.

Ideal gospodinje

je

Singer šivalni stroj

Dobivajo se v vseh prodajalnah, ki imajo poleg stoječi
S-izvesek ali po naših potnikih.

Singer Co. deln. družba šivalnih strojev
Kranj, Glavni trg št. 119.

75 19—6

Pozor, kupovalci!

Nova trgovina v Kranju s špecerijskim blagom, oljnatimi in suhimi barvami, dežel-
nimi pridelki, moko, otrobi, žganjem, steklom, kuhinjsko in emajlirano posodo.

Kdor hoče kupiti dobro in sveže blago, naj se potruži v trgovino

Osvald Dobeic, Kranj

93 29—4

Glavni trg (pri Krisperju.)

kjer se prepriča vsak, da je tamkaj res dobro in točno postrežen. — Posebno se pripo-
ročam gostilničarjem in nevestam, da si predno kupijo svoje potrebščine, ogledajo mojo
bogato zalogo raznoterega porcelana, križev brez in s pokrivalom, stekla in kuhinske posode
po najnižjih cenah!

Pozor, trgovci in peki!

Na splošno zahtevanje sem otvoril v **KRANJU** stalno zalogo,
znane najboljše, povsod priljubljene 105 3—1

Ofenpester moke

iz mlina

Prve Ofenpester akcijske družbe paromlinov v Budimpešti

kar blagovolite vzeti na znanje, ter prosim, da me počastite, kakor doslej
z Vašimi cenjenimi naročili.

Glavno zastopstno tvrdka

Ivan Lininger, Ljubljana.

Stalne zaloge: Kranj, Ljubljana, Celje, Ptuj, Maribor in Gradec.

*Pravi: Franck's kavni mlinčekom
najbolji pridatek za kavo!*

Tovarniška znamka.

Kolesarji!

Ako si hočete prihraniti nepotrebnih izdatkov, tedaj ne kupite in ne naročite nikjer koles ali kolesarskih potrebščin, dokler ne poznate naših cen za leto 1913.

Najboljši in najcenejši nakup pri tvrdki

Karel Čamernik & Ko.,

72 10—11 Ljubljana, Dunajska cesta 9—12

Špecialna trgovina s kolesi in motorji, avtomobili in posameznimi deli. — Mehanična delavnica in garaža.

ZAHTEVAJTE CENIK.

Spominjajte se Ciril-Metodove družbe!

Zobozdravniški in zobotehnični atelje

dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holz hacker

konc. zobotehnik

v Kranju

16 52-27

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in ob nedeljah od pol 8. ure zjutraj do 11. ure dopoldne, izven velikih praznikov na razpolago.

Vinska veletrgovina Rudolf Kokalj, Kranj

17-27

Priporočam svoja
izvrstna, zajamčeno pristna
dolenjska, metliška, štajerska in istrijska
vina
v sodih in steklenicah

Zaloga najfinejših tu- in inozemskih šampanjcev, stekleničnih vin in mineralnih voda.

Cenjene dame mesta Kranja in Gorenjske
opozarjam na velikansko izbiro
**damskih in dekliških
slamniov!**

Velezaloga

15-27

galanterijskega, norimberškega, modnega blaga in pletenin
A. Adamič :: Kranj

M. Rant - Kranj

trgovina s špecerijskim in galanterijskim blagom

Priložnostni nakup **otroških vozičkov.**

Najraznovstnejše **špecerijsko blago.**

Kolodvorska restavracija

priporoča

vedno sveže Budjeviško pivo
ter pristna vina in dobro kuhinjo

Krasen senčnat vrt

4 52-27

18-27

Eternit

najboljše strešno kritje
prodaja najceneje tvrdka

Merkur, Peter Majdič, Kranj

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega
davka.

4³ / 4⁰ / 0

brez odbitka rentnega
davka.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

7-27

KONCERT

Paganini-orkestrion

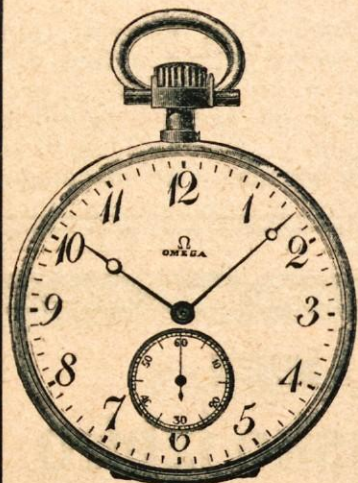
104

vsaki večer

KAVARNA

Zdravko Krajnc, Kranj-Zvezda.

12-27

Rudolf Rus

urar v Kranju poleg lekarne

Največja zaloga
ur, zlatnine in srebrnine

Priporoča se sl. občinstvu v nakup

gramofonov
in optičnega blaga.

Najnižje cene brez konkurence. Ceniki zastoj in poštnine prosti.

Tiskarna „Sava“ v Kranju

Vizitke, poročna
naznanila, pisma,
zavitke, račune,
bolete, cirkularji,
letake, vabila, le-
pake, posmrtnice,

jukste, trgovske
karte, knjige v
vseh velikostih,
troškovniki, bro-
šure, časopisi in
sploh vsa v tis-
karsko stroko spadajoča dela v eni ali več barvah
izvršuje v najelegantnejši obliki, hitro in najcenejše.

Semenska ajda črna in siva.

Inkarnat (rdeča detelja)

Veletrgovina J. & A. Majdič, Kranj

Deželni pridelki, špecerijsko blago.

Priznani najboljši dalma-
tinski portland cement **„Salona“**
za izdelovanje opeke in cement drugih znamk za zidanje

Svetle sezamove tropine.

Umetna gnojila.

Gnojila za ajdo: superfosfat in kostna moka.

Seme gorenjske repe.

Najstarejša trgovina

Ferd. Sajovic v Kranju poprej C. Pleiweiss

10 4-27

priporoča svojo bogato zalogo vedno najno-
vejšega in najboljšega manufakturnega blaga.

Posebno priporoča slavnemu občinstvu za

poletno sezijo

bogato izbiro oblek za moške in ženske.

Kreditno društvo v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

13-27

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.—12. dopoldne.